Onderwerp Beantwoording vragen ex art. 37 RvO PRO en CU over Netcongestie
ter informatie

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon	14 050	Bijlage(n)	1	Ons kenmerk	320634-2026
Datum		Uw brief van	14-10-2026	Uw kenmerk	

Geachte lezer,

Hierbij doen wij u toekomen ons antwoord op de door PRO en CU gestelde vragen ex. art 37 RvO over netcongestie. De brief van de vragenstellers treft u aan als bijlage.

Vooraf
Netcongestie vormt een toenemende belemmering voor het realiseren van onze woningbouwopgave, de verduurzaming van gebouwen en mobiliteit, het bieden van goede huisvesting voor maatschappelijke voorzieningen en het versterken van onze economie. Daarmee raakt netcongestie onze inwoners, bedrijven en de kwaliteit van de voorzieningen die wij willen bieden.

Wij beseffen dat de gevolgen hiervan steeds merkbaarder worden voor bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dat is een zorgelijke ontwikkeling die vraagt om gezamenlijke actie en maximale inspanning van alle betrokken partijen. Wij voelen daarom een grote urgentie om samen met onze partners tot oplossingen te komen en, ondanks de beperkingen op het elektriciteitsnet, ontwikkelingen mogelijk te blijven maken.

Daarom zetten wij in op drie sporen.

1. Wij zetten alles op alles om de noodzakelijke netverzwaringen die netbeheerders de komende jaren uitvoeren, goed te faciliteren. Waar mogelijk nemen wij knelpunten weg, zorgen wij voor tijdige ruimtelijke procedures en sturen wij actief op het voorkomen van vertragingen.
2. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat de uitbreiding van het elektriciteitsnet nog vele jaren duurt. Wij beseffen daarom terdege dat alleen inzetten op netverzwaring onvoldoende is. Wij werken daarom actief aan een handelingsperspectief voor de

korte en middellange termijn. We benutten kansen om het bestaande net slimmer en efficiënter te gebruiken en stimuleren oplossingen die de belasting van het elektriciteitsnet beperken. Dat betekent onder meer dat we netbewuster moeten bouwen, sterker moeten sturen op lokale opslag van energie, bijvoorbeeld met batterijen, en sluiten niet uit dat tijdelijke lokale energieopwek nodig is. Waar mogelijk laten we projecten doorgang vinden, ondanks de beperkte beschikbaarheid van netcapaciteit. De voorliggende vragen van PRO en CU hebben vooral betrekking op dit spoor van het Handelingsperspectief.

3. Tot slot vragen zowel de netverzwaringsopgave als het handelingsperspectief om een intensieve samenwerking tussen gemeenten, netbeheerders en andere betrokken partijen. Voor de netverzwaringsopgave hebben wij hiervoor al belangrijke stappen gezet met de inpassingsteams. Op het gebied van handelingsperspectief voor bedrijven werken wij nauw samen binnen Groningen Stroomt Door. De komende periode werken wij deze samenwerking op het handelingsperspectief verder uit, ook voor de woonbouwopgave. Daarnaast organiseren wij een structurele bestuurlijke aansturing samen met de netbeheerders op het volledige dossier van netcongestie, zodat we gezamenlijk het tempo bewaken en concrete resultaten behalen.

Gezien het belang van netcongestie voor onze gemeente houden wij u nauw op de hoogte van de ontwikkelingen. Daarbij bieden wij u aan om begin 2027 een beeldvormende sessie te organiseren.

1. Kan het College reflecteren op haar contacten met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in het kader van netcongestie en de mate waarin deze groepen daardoor geraakt worden?

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor het informeren van bedrijven en inwoners over de gevolgen van netcongestie bij de netbeheerder. Zij hebben inzicht in de lopende aanvragen en in de beschikbare ruimte op het elektriciteitsnet. De afgelopen periode hebben de netbeheerders ook regelmatig via persberichten gecommuniceerd over netcongestie in algemene zin.

Via Groningen Stroomt Door en de kanalen van de bedrijvenverenigingen hebben wij regelmatig contact met bedrijven over netcongestie. Recent hebben wij via nieuwsbrieven en de Gezinsbode aandacht besteed aan de gewijzigde regels voor kleinverbruikaansluitingen. Daarbij hebben wij bewoners erop geattendeerd om vóór 1 juli een aanvraag in te dienen om nog onder de oude regels te vallen. Ook hebben wij bouwende partijen gestimuleerd om gebruik te maken van eerst de Overgangsregeling Concrete Woningbouwprojecten (voor 1 juli direct capaciteit aanvragen bij de netbeheerder) en vervolgens van de Regeling ‘Eerder aanvragen’ voor woningbouw en onderwijshuisvesting (voor 1 oktober capaciteit door ons aan te vragen bij de netbeheerder).

Wij merken daarbij op dat de praktijk leert dat door de complexiteit van netcongestie en de veelal snel opvolgende ontwikkelingen het uitdragen van een heldere en eenduidige boodschap soms weerbarstig blijkt. Dat geldt eveneens voor concreet inzicht geven aan de samenleving over wat wel mogelijk is en wanneer.

2. Welke rol speelt het College om beter benutten van het bestaande net te versnellen? Wat is er verder nodig?

Met Groningen Stroomt Door werken wij samen met Enexis, de bedrijvenverenigingen en kennisinstellingen aan mogelijkheden om bedrijven toch te laten groeien en verduurzamen, ondanks de beperkte mogelijkheden om nieuwe of zwaardere netaansluitingen te krijgen. De oplossingen waar wij aan werken zijn gericht op het slimmer benutten van de bestaande netcapaciteit.

Voor een groot deel van de openbare laadpalen geldt dat deze al werken met een laadprofiel. Daardoor laden zij op piekmomenten minder snel, waardoor dit een maatregel is om de gevolgen van netcongestie te beperken.

Het Vastgoedbedrijf heeft zijn werkwijze voor de verduurzamings- en nieuwbouwprojecten aangepast; nieuwe aansluitingen en verzwaringen worden veel eerder in het ontwerpproces aangevraagd. De installatieconcepten worden ontworpen op basis van het beschikbare elektrische vermogen en er wordt, indien nodig, gebruik gemaakt van batterijopslag.

Nu steeds duidelijker wordt dat ook woningbouwprojecten de gevolgen ondervinden van netcongestie, is de vraag gerechtvaardigd wat er verder nodig is. We zullen alles op alles moeten zetten om onze woningbouwambities te realiseren op een manier die veel minder afhankelijk is van het elektriciteitsnet.

Met de Taskforce Netcongestie zetten we, naast netverzwaring, in op slimmer en beter benutten van het bestaande net om toch door te bouwen. Deze opgave speelt niet alleen in onze gemeente, maar in heel Nederland. Daar merken we op dat er op dit moment nog nergens kant-en-klare oplossingen zijn en er altijd sprake is van maatwerk. Wij kijken daarom ook nadrukkelijk naar welke oplossingen andere gemeenten hebben of gaan toepassen.

3. Een van de gebieden waar te weinig capaciteit is, is Stadshavens. Er is hier bewust gekozen voor verwarming via WKO's van Warmtestad, en parkeren in 'parkeerhubs' (waar ook elektrische auto's kunnen opladen). In andere steden worden innovatieve oplossingen bedacht om dit soort infrastructuur slim in te zetten om stroompieken te voorkomen, bijvoorbeeld via een 'buurtbudget' voor stroom zoals dat in Arnhem gebruikt wordt, of een groepscontract, zoals dat in Utrecht wordt ingezet voor huishoudens (normaal kan dit alleen voor bedrijven). Is het College voornemens zulke oplossingen ook in te zetten om Stadshavens weer vlot te trekken qua woningbouw?

Wij zien in deze benadering een kansrijke oplossing. Niet alleen voor Stadshavens, maar eigenlijk voor al onze gebiedsontwikkelingen. Met een buurtbudget kunnen wij samen met ontwikkelaars, adviseurs en installateurs het gesprek voeren over hoe we met slimme oplossingen, gericht op een kleinere afhankelijkheid van het elektriciteitsnet, toch binnen de beschikbare netruimte zoveel mogelijk woningen bouwen.

De kern van buurtbudgetten is dat gemeente en netbeheerder gezamenlijk inzicht hebben in de beschikbare netcapaciteit en hierover afspraken maken. Dit is in pilots in Arnhem, maar bijvoorbeeld ook in de Merwedekanaalzone in Utrecht, gelukt. Op dit

moment is dit bij ons nog niet het geval. Wij zijn met onze netbeheerder in gesprek over hoe wij gezamenlijk meer inzicht kunnen bieden aan de gebiedsontwikkelingen over wanneer, hoeveel capaciteit en met welk profiel beschikbaar is, zodat er netbewust ontwikkeld kan worden en zij verder kunnen met planvorming.

4. Stadshavens is een project waarbinnen meerdere partners samenwerken. Door netcongestie zou de bouw vertraagd kunnen worden. Kan het College reflecteren op de risicoverdeling bij Stadshavens in het geval van vertraging? In hoeverre kijkt het College samen met partners of de energie-impact van gebouwblokken verder naar beneden kan, bijvoorbeeld door inpandige energieopslag; gevelpanelen voor extra opwek etc.?

Om Stadshavens te realiseren moeten alle betrokken bouwende partijen verantwoordelijkheid nemen om de beschikbare netcapaciteit zo optimaal mogelijk te benutten en daarbij ook vooruit te denken over de toekomstige vraag naar transportcapaciteit vanuit deelplannen verder in de tijd. Daarbij kijken wij samen met ontwikkelende en bouwende partijen ook naar innovatieve energieconcepten waarmee woningen en utiliteiten gerealiseerd kunnen worden. Een sterkere focus op meer netbewust bouwen, waarbij een wijk of buurt meer functioneert als een zelfstandig energiesysteem met een lagere energievraag en een combinatie van opwek en opslag maar ook een beperkte aansluiting op het elektriciteitsnet, is dan van belang. Wij verwijzen hierbij ook naar ons antwoord op vraag 3.

5. Hoe reflecteert het College op de impact van het gebrek aan netcapaciteit op de realisatie van de WKO's, de planning van Warmtestad en de impact op de risicoberekening en businesscase daarvan?

Warmtenetten en WKO-systemen dragen bij aan een lager elektriciteitsverbruik per huishouden. Zo kijken ook de netbeheerders hier tegenaan. Dat WKO's en warmtenetten gerealiseerd worden is daarmee randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Het warmtenet Noordwest Warmtestad heeft voldoende capaciteit toegekend gekregen om de geplande fasen te realiseren. Voor 100 nieuwe Warmte Ontvangst Stations is capaciteit toegekend. Dit geldt ook voor de Warmtecentrale op de Zernikecampus. Hier is ook voldoende stroomcapaciteit beschikbaar voor de huidige warmtebronnen en de toekomstige uitbreiding hiervan. Voor Suikerzijde is al heel vroeg een stroomaansluiting aangevraagd door Warmtestad en toegekend. Hierdoor heeft Warmtestad aansluitcapaciteit voor Suikerzijde t/m bouwfase 8. Voor de woningbouw zelf is capaciteit t/m fase 4. De start van de woningbouw is mogelijk door het tijdelijk beschikbaar stellen van de aansluitcapaciteit van Warmtestad. Voor Stadshavens fase 1 heeft Warmtestad ook de stroomaansluiting. Hier is het nog wachten op de aansluitcapaciteit voor de woningen zelf. Dit kan voor vertraging zorgen voor het WKO-project Stadshavens. Duidelijkheid over de doorgang van de eerste fase van Stadshavens is daarom van belang. Op het geheel van de activiteiten van Warmtestad is het effect van vertraging bij Stadshavens te overzien.

6. In hoeverre heeft dat het College en/of BV Meerstad bewogen om de afgelopen jaren aanpassingen te doen in bouwplanning, of in het ontwerp van de woningen (meer netbewust), of het toevoegen van buurtconcepten zoals buurtbatterijen?

Uit gesprekken met de netbeheerder in de afgelopen jaren is geconcludeerd dat er op korte termijn nog ruimte was om circa 700 woningen te realiseren binnen De Zeilen, Broeklanden en Groene Wei. Daarna was vanwege terugle vercongestie, veroorzaakt door met name zonne-energie, het niet meer mogelijk om nieuwe woningen aan te kunnen sluiten voor nieuw te ontwikkelen deelplannen. Meerstad heeft in overleg met Enexis vervolgens verkend welke oplossingen kansrijk en uitvoerbaar zijn om toch verder te bouwen. Een zogenaamde e-boiler, waarbij een overschot aan zonnestroom wordt omgezet in warmte, lijkt voor Meerstad een kansrijke oplossing en biedt tegelijkertijd een koppelkans met Warmtestad. Echter is onlangs door Enexis aangegeven dat er niet alleen sprake is van terugle vercongestie maar ook van afnamecongestie waardoor de eerdere toezegging van 700 woningen niet wordt nagekomen. Vanuit Meerstad wordt nu ingezet op duidelijkheid over deze berichtgeving en om oplossingen te bedenken waardoor er toch doorgebouwd kan worden in tijden van netcongestie. De uitkomst hiervan is nog ongewis. In Meerstad werken we ook aan een pilot voor biobased en netbewust bouwen. Bij slagen van deze pilot ontstaan zo woningen met een aanmerkelijk lagere belasting op het elektriciteitsnet.

7. Wat gaat het College verder doen de komende tijd om vertragingen in de bouw/renovatie te voorkomen?

Wij zijn in gesprek met Enexis over in onze ogen eerdere toezeggingen voor Stadshavens en Meerstad.

Tegelijkertijd werken we nauw samen met de netbeheerders om de netverzwaring snel te realiseren en zetten we alles op alles om alternatieven te ontwikkelen om toch te bouwen ondanks dat de netverzwaring nog niet klaar is. Samen met de betrokken ontwikkel-BV's ontwikkelen we (tijdelijke) maatregelen en oplossingen om de woningbouw in onze grote gebiedsontwikkelingen op gang te houden ondanks het gebrek aan netcapaciteit. Dan gaat het om netbewust bouwen, lokale energieopslag, tijdelijke energieopwekinstallaties en andere oplossingen die het elektriciteitsnet minder belasten.

8a. Gemeente Groningen is aandeelhouder van Enexis. Is het College bereid om, samen met andere gemeenten, het aandeelhouderschap van Enexis in te zetten om maatschappelijke belangen te behartigen?

Ja, hiertoe zijn wij bereid. Binnen de Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Noord-Nederland van Enexis (VEGANN) is hier de afgelopen tijd regelmatig over gesproken. De inbreng vanuit VEGANN tijdens de aandeelhoudersvergaderingen is ook steeds gericht op het realiseren van maatschappelijke belangen. Vanuit Groningen mag u verwachten dat wij hier scherp op sturen vanuit onze aandeelhoudersrol.

8b. Is het College bereid om het ruimtelijke ordening beleid te veranderen, van planning op basis van bestaande belangen, naar planning op basis van wat mogelijk is binnen de grenzen van ons toekomstige, duurzame, energiesysteem?

Ja, hiertoe zijn we bereid. Naast de stikstofopgave, het organiseren van bereikbaarheid en de drinkwateropgaven, is de beschikbaarheid van transportcapaciteit voor

elektriciteit een extra uitdagende opgave voor de verdere ruimtelijke en economische ontwikkeling van onze gemeente.
Wij kunnen onze ruimtelijke en economische ontwikkelingen niet langer los zien van het energiesysteem. De keuzemogelijkheden over wat, waar en hoe we bouwen zijn afhankelijk geworden van de (on)mogelijkheden die het energiesysteem biedt. Andersom zijn keuzes voor de verdere inrichting van het energiesysteem steeds meer afhankelijk geworden van onze planologische keuzes en van keuzes rondom de verduurzaming van gebouwen en mobiliteit. We moeten de planologische ontwikkelingen en ontwikkelingen van het energiesysteem weer in overeenstemming met elkaar brengen.

9. Is het College bereid aan de landelijke regering te blijven aangeven hoe groot de maatschappelijke impact is van de netschaarste en de prioriteringsregels?

Ja. Wij grijpen iedere gelegenheid aan om richting vertegenwoordigers van het Rijk de maatschappelijke gevolgen van netcongestie onder de aandacht te brengen. Ook binnen de G40 en de VNG wordt dit signaal nadrukkelijk uitgedragen naar het Rijk.

10. Het is bekend dat warmtenetten helpen om de stroomvraag naar beneden te houden, als deze anders van aardgas naar elektrisch zou gaan. Dit levert grote maatschappelijke baten aan als daardoor meer netcapaciteit overblijft. Maar die baten komen op dit moment nauwelijks terecht bij de eigenaren of aangeslotenen van warmtenetten. Hoe ziet het College dit en brengt het College dit ook in Den Haag onder de aandacht?

Het is ons bekend dat aansluiting op warmtenetten een belangrijke bijdrage levert aan het inperken van de elektriciteitsvraag die anders ontstaat door de overstap naar (individuele) elektrische warmtetechnieken. Tegelijkertijd zien wij dat in warmtenetwijken het elektriciteitsverbruik toeneemt ten opzichte van waar het lokale net ooit op is ingericht toen verwarmen en koken nog op gas gebeurde. Zo veroorzaken elektrisch koken en het laden van elektrische auto's in dergelijke wijken nieuwe piekbelastingen op het elektriciteitsnet, welke los staan van de gekozen warmteoplossing. Deze piekbelastingen kunnen verzacht worden door slim laden en de adoptie van thuisbatterijen, echter vragen deze ook investeringen in het net. De rekening van netverzwaringen wordt door alle Nederlanders de komende decennia gedragen via hun energierekening. Op dit moment voeren wij geen afzonderlijk gesprek met het Rijk over maatregelen om huishoudens die aangesloten zijn op een warmtenet te ontlasten.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.